

Muzeum
Józefa Piłsudskiego
w Sulejówku

NIECH ŻYJE
8-GODZ.
DZIEŃ PRACY
WOLNOŚĆ
JEDNOŚĆ
BRACERSTW

BIULETYN

GRUDZIEŃ 2025

STYCZEŃ 2026

SPIIS, TREŚCI

WYDARZENIA

- 3, 17 grudnia 2025
PROMOCJA KSIĄŻKI O INAZO NITOBIE **3**
- 19 grudnia 2025
NAGRODA DLA PUBLIKACJI *DWOREK „MILUSIN”.
DOM PIŁSUDSKICH W SULEJÓWKU* **4**
- Styczeń 2026
PODSUMOWANIE ROKU 2025 W TAJNEJ
DRUKARNI MARII I JÓZEFA PIŁSUDSKICH „BIBUŁA” **5**
- Grudzień 2025—styczeń 2026
KONCERTY MUZYCZNE W MUZEUM **7**

DZIAŁ EDUKACJI

- „WERBENKI, PAJĄCZKI I PAWIE OCZKA, CZYLI
MAGIA ŚWIĄT W TRADYCYJNYCH OZDOBACH
CHOINKOWYCH”
WARSZTATY RODZINNE **10**
- CENTRUM DEBAT I KRYTYCZNEGO MYŚLENIA **11**
- „NA OSI CZASU. JAK PRZESZŁOŚĆ
KOMENTUJE TERAŻNIEJSZOŚĆ” **12**
- „O DOMU, KTÓRY ZBUDOWALIŚMY RAZEM”
WARSZTATY TEATRALNE DLA NAJMŁODSZYCH **12**
- MUZEALNE KOŁĘDOWANIE, CZYLI MUZYCZNE
WARSZTATY RODZINNE **13**
- KARNAWAŁOWY ŚWIAT NA OPAK, CZYLI BALE,
MASKI I PRZEBRANIA!
WARSZTATY RODZINNE Z CYKLU „MUZEALNE
PRZYGODY Z HELĄ” **14**
- „HISTORIA, KTÓRA WZMACNIA”
ZAPOWIEDŹ TEGOROCZNEJ ODSŁONY
PROGRAMU DLA OSÓB DOROSŁYCH **15**
- LUTOWE ATRAKCJE DLA RODZIN – ZAPOWIEDZI **16**

WYDAWNICTWA

- JÓZEF PIŁSUDSKI. *PISMA ZEBRANE. EDYCJA
KOMPLETNA. TOM 2* **17**
- *SŁOWNIK LEGIONISTÓW POLSKICH 1914-1918
TOM 4 (Ko-Lg)* **18**

PROMOCJA KSIĄŻKI O INAZO NITOBIE

W grudniu miały miejsce dwa wydarzenia związane z publikacją książki Jadwigi Rodowicz-Czechowskiej „Poznacie w nas rasę dla was zrozumiały. Co Inazo Nitobe pisał o Polsce i Polakach”. 3 grudnia w Wydziale Informacji i Kultury Ambasady Japonii miał miejsce wykład na temat tej postaci, jej związków z Polską, przedstawionych w szerokim kontekście historycznym. Wzięła w nim udział, oprócz autorki,

także prof. dr hab. Ewa Pałasz-Rutkowska, wybitna historyczka specjalizująca się w dziejach Japonii. W audytorium zgromadziło się 70 osób. Sam wykład został powtórzony, na specjalną prośbę Ambasadora Japonii, p. Akiry Kono, w siedzibie ambasady, dla pracowników - dyplomatów japońskich, w dniu 17 grudnia. Odkrycie tej postaci jest dla wielu, nawet znawców Japonii, przyjemnym zaskoczeniem.

NAGRODA DLA PUBLIKACJI DWOREK „MILUSIN”. DOM PIŁSUDSKICH W SULEJÓWKU

Podczas II edycji konkursu „Pamiętka z Polski” („Polish Souvenirs”) publikacja muzealna – *Dworek „Milusin”. Dom Piłsudskich w Sulejówku* – otrzymała 2 miejsce w kategorii wydawnictw. Produkty, które zostały laureatami, będą eksponowane (już są wystawione gabloty) w hali przylotów na Lotnisku im. Fryderyka Chopina na Okęciu.

Jako ciekawostkę, warto dodać, że Cukiernia Babeczki z Sulejówka dostała wyróżnienie za Cynamonowe Suchary Marszałka, które mamy w ciągłej sprzedaży w naszym muzealnym sklepie.

Wśród patronów konkursu są m.in. Ministerstwo Sportu i Turystyki, Polska Organizacja Turystyki, Polskie Linie Lotnicze LOT czy TVP3.

PODSUMOWANIE ROKU 2025 W TAJNEJ DRUKARNI MARI I JÓZEFA PIŁSUDSKICH „BIBUŁA”

Styczeń to czas podsumowań, zatem i my, po pierwszym pełnym roku działalności, możemy zaprezentować swoje osiągnięcia oraz pochwalić się niejedną owocną współpracą.

Pierwszą ważną rocznicą, którą mieliśmy okazję uczcić w 2025 roku, była 125. rocznica „katastrofy łódzkiej”, czyli aresztowania Piłsudskich w nocy z 21 na 22 lutego 1900 roku. Odbył się wówczas odsłuch słuchowiska o tym samym tytule, spacer między dwoma muzeami: naszym oddziałem a zaprzyjaźnionym Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi, a dla młodszych odbiorców przygotowane zostały warsztaty rodzinne pod tytułem „Alibi dla drukarza”.

Dużym zainteresowaniem cieszyła się pierwsza Noc Muzeów w „Bibule”, podczas której, poza zwiedzeniem wystawy oczywiście, nasi goście mieli okazję spróbować tradycyjnych cynamonowych sucharów oraz napić się herbaty z prawdziwego samowara, a także poczytać wydany specjalnie na tę okazję numer „Robotnika”. Nie byłoby to możliwe, gdyby nie pozytywne relacje z Grupą Rekonstrukcji Historycznej, która zadbała o dobrą atmosferę tego wieczoru.

W 2025 roku zostaliśmy również zaproszeni do współtworzenia programu obchodów 120. rocznicy Rewolucji 1905 roku. W związku z tym w Tajnej Drukarni odbyły się wykłady i prelekcje nawiązujące do tych wydarzeń. Byliśmy także jednym z punktów inscenizowanego Marszu Rewolucja, a w naszych wnętrzach prezentowana wówczas była wystawa czasowa pod tytułem „Bruk stłoczonych głów”.

W miesiącach letnich dla swoich odbiorców Tajna Drukarnia wydała ciekawą broszurę zachęcającą do spacerów po miejscach pamięci Józefa Piłsudskiego w Łodzi noszącą tytuł „Śladami upamiętnień Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi”.

Wrzesień przywitał nas dużym zainteresowaniem związanym z ofertą edukacyjną oddziału. Niezmiennie od rozpoczęcia roku szkolnego coraz więcej placówek jest chętnych do wzięcia udziału w warsztatach, lekcjach czy oprowadzaniach tematycznych. Tym bardziej cieszy fakt, że odwiedzają nas instytucje nie tylko z Łodzi, ale również z okolic naszego miasta.

W październiku podjęliśmy współpracę partnerską z Festiwalem Detalu Architektonicznego Detal Fest tworzonego przez łódzką edukatorkę, Marię Nowakowską, która jest autorką płytek z „bostonką” w podwórku naszej kamienicy.

Grudzień 2025 rozpoczął się od intensywnych przygotowań do Weekendu Niepodległościowego. Otwarta podczas niego została druga wystawa czasowa „Bibuła - sto lat doświadczeń”, przeniesiona z siedziby głównej w Sulejówku. Odbyła się ponadto prelekcja pod tytułem „Żołnierze Niepodległości”. Młodzież oraz całe rodziny mogli zagrać w gry planszowe o tematyce patriotycznej. Rodzice z nieco młodszymi dziećmi poszukiwali podczas warsztatów odpowiedzi na pytanie „Czym jest dla nas Niepodległość?” 11 grudnia 2025 roku można było bezpłatnie zwiedzić „Bibulę”, co spotkało się z dużym zainteresowaniem naszych gości. W tym samym czasie braliśmy udział w XIV Pikniku Niepodległościowym w Manufakturze, na którym nasze stoisko odwiedziło prawie 1000 osób, co jest dla nas najlepszym dowodem na to, że Tajna Drukarnia cieszy się coraz większym uznaniem w oczach mieszkańców oraz turystów.

W grudniu „Bibuła” znów postawiła na edukację. Tym razem w naszym muzeum nową wiedzę zdobywali łódzcy przewodnicy. Podczas trzech spotkań o certyfikaty ubiegało się prawie pięćdziesiąt osób, a dzięki odpowiednio przygotowanym wykładom i dostępnie przekazywanej wiedzy wszyscy zakończyli te starania z pozytywnymi wynikami, uzyskując uprawnienia do oprowadzania po Tajnej Drukarni.

Łódzki oddział w ciągu minionego roku przeprowadził także kilka cykli wydarzeń skierowanych do indywidualnych odbiorców. Regularnie zapraszaliśmy Łódzian na: Ferie i Wakacje

w Bibule, comiesięczne Warsztaty rodzinne czy Warsztaty twórcze dla młodzieży i dorosłych.

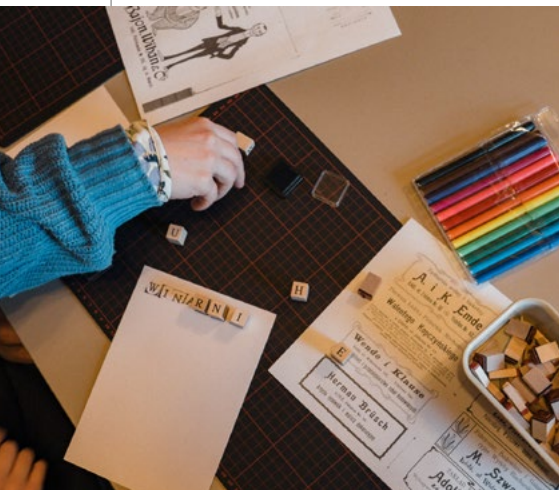
W 2025 roku mieliśmy także przyjemność zaprezentować „Bibulę” m.in. na konferencji „Muzeum Wyobrażone” organizowanej przez Łódzki Dom Kultury we współpracy z Muzeum Miasta Zgierza, na Gali Europejskich Dni Dziedzictwa w Żyrardowie czy konferencji podsumowującej Rok Rewolucji 1905.

„Bibuła” stała się członkiem Łódzkiej Organizacji Turystycznej, a od 1 stycznia 2026 dołączy także do Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Łódzkiego. Aktywnie działamy również w partnerstwach prowadzonych przez Wydział Rewitalizacji Urzędu Miasta Łodzi: Partnerstwie Włókiennicza/Wschodnia, Partnerstwie Gdańska, Lokalnej Grupie Działania oraz Partnerstwie Bałuty. Nasz oddział jest ponadto chętnie wybierany przez szkoły i uczelnie wyższe, jako miejsce realizacji projektów skierowanych do młodzieży i studentów.

Jesteśmy dumni, że nasze działania zostały zauważone i docenione na niwie regionalnej oraz ogólnopolskiej, o czym świadczą dwie nagrody: Certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej w kategorii „Odkrycie Turystyczne Roku” oraz wyróżnienie przyznane przez kapitułę Europejskich Dni Dziedzictwa.

W kolejny rok wchodzimy z nową energią i pomysłami, które, mamy nadzieję, poszerzą wiedzę o „Bibule”, zarówno w świadomości Łódzian, jak i turystów z innych regionów, szczególnie że wystawa stała „Walka słowem” została w minionym roku dostosowana do oglądania w goglach VR.

Monika Górak

KONCERTY MUZYCZNE W MUZEUM

Tango Nuevo. Krótka muzyczna wyprawa międzykontynentalna

W niedzielę 14 grudnia w muzealnym Saloniku celebrowaliśmy koncertem Międzynarodowy Dzień Tango (11 grudnia). Podczas występu muzycy udowodnili, że tango to język emocji potrafiący łączyć gatunki, a nawet kontynenty! Jak wskazują reakcje zaangażowanej publiczności, była to porywająca fuzja muzyki latynoamerykańskiej, klasyki i zaskakujących akcentów filmowych. Odbiliśmy ekspresową podróż od Buenos Aires po Hollywood, a serce programu stanowiły kompozycje Astora Piazzolli, twórcy Tango Nuevo. Repertuar pozwolił

zanurzyć się w melancholijnym i rewolucyjnym duchu twórczości kompozytora, nie zabrakło też romantycznej esencji tanga, tanecznej boliwijskiej Cueca czy kubańskich rytmów. Utwory zaprezentowali uczniowie Prywatnej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. I. J. Paderewskiego w Sulejówku, a słuchaczy w świat tanga wprowadziła słowem Dyrektor Daria Eliza Lipert. Finałem koncertu była niespodzianka od szkolnych pedagogów: wybitni nauczyciele wystąpili w unikalnym wykonaniu. To najlepszy dowód, że tango łączy nie tylko kontynenty, muzyków i słuchaczy, ale także różne pokolenia artystów.

14 grudnia

TREBUNIE-TUTKI. Koncert świąteczny na góralską nutę!

Tuż przed świętami Bożego Narodzenia (19 grudnia) na muzealnej scenie gościliśmy kultowy zespół Trebunie-Tutki. Formacja, będąca ambasadorem kultury Podhala, jednocześnie hołduje tradycji i nie boi się eksperymentów. Byli nagradzani choćby za „góralskie reagge” i międzynarodowe kooperatywy, a słuchacze szczególnie doceniają charyzmę lidera grupy i ciepło rodzinnego muzykowania. Często goszczą na dużych festiwalach muzyki tradycyjnej na arenie międzynarodowej. Jednak podczas muzealnego koncertu wprowadzili kameralną, rodzinną atmosferę. Artyści nie tylko zachęcali słuchaczy do wspólnego śpiewania utworów charakterystycznych dla okresu bożonarodzeniowego, ale także opowiedzieli o świątecznych tradycjach swojego regionu i przybliżyli ciekawostki o rodzinnym muzykowaniu (a tradycja ta sięga już 100 lat). Wybrzmiały lubiane kolędy i pastorałki, ale także mniej rozpoznawalne melodie, którym towarzyszył poruszający tekst. Było to muzyczne spotkanie świątecznie nastrojające i w prawdziwie góralskiej oprawie. Hej!

19 grudnia

KONCERT NOWOROCZNY. Kolędy pastorałki i nie tylko!

Styczeń potrafi zaskoczyć nie tylko pogodą, ale też swoistym przeglądem muzycznym! Jeszcze nie milkną nastrojowe melodie okresu bożonarodzeniowego, jeszcze nie opadł sylwestrowy brokat, a już można słyszeć karnawałowe utwory. Razem z Prywatną Szkołą Muzyczną w Józefowie połączyliśmy to, co najlepsze w koncercie podsumowującym przełom roku. W programie znalazły się kolędy różnych narodów, pastorałki i muzyka klasyczna, a także inne niespodzianki muzyczne. Wystąpili nie tylko szkolni soliści i zespoły, ale także absolwenci, będący dziś studentami Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina oraz pedagodzy. Popołudnie 11 stycznia zdecydowanie wybrzmiało wieloma przyjemnymi nutami.

11 stycznia 2026

„WERBENKI, PAJĄCZKI I PAWIE OCZKA, CZYLI MAGIA ŚWIĄT W TRADYCYJNYCH OZDOBACH CHOINKOWYCH” WARSZTATY RODZINNE

Chociaż już obiema nogami twardo stoimy w nowym roku, z radością wspominamy wyjątkowy okres grudniowy, kiedy w każdą przedświąteczną niedzielę spotykaliśmy się z rodzinami, by wspólnie spędzić przedświąteczny czas. Rozpoczęliśmy 7 grudnia warsztatami, podczas których złapaliśmy za papier, sznurki i słomę, by z tych prostych surowców stworzyć wyrafinowane ozdoby choinkowe rodem z przedwojennych poradników! Wspólnie sprawdzaliśmy, ile uroku kryje się w tradycyjnych technikach i odkrywaliśmy, że praca ręczna wnosi do świąt coś niepowtarzalnego, bo jak pisała Maria Gerson-Dąbrowska w swojej książce z 1922 roku: „choinka jest przyjemnością tym większą, im więcej jest w niej własnej pracy”.

7 grudnia 2025

CENTRUM DEBAT I KRYTYCZNEGO MYŚLENIA

W grudniu 2025 roku odbył się kolejny cykl spotkań **Centrum Debat i Krytycznego Myślenia**, zorganizowany w formule dwudniowych warsztatów dla uczniów szkół ponadpodstawowych. W projekcie 2025/2026 biorą udział cztery licea ogólnokształcące: z Mrozów, z Sulejówka, z Marek oraz z Warszawy. Gospodarzem wydarzenia było Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, które stworzyło inspirującą przestrzeń do nauki, rozmowy i wymiany poglądów.

Program spotkań obejmował warsztaty z panowania nad stresem podczas wystąpień publicznych, w trakcie których uczestnicy poznawali praktyczne techniki radzenia sobie z treścią, pracy z oddechem oraz budowania pewności siebie. Warsztaty prowadziły dziennikarki z projektu Torba Reportera i Podcastera, Hanna Bogoryja Zakrzewska oraz Katarzyna Błaszczuk.

Ważnym elementem spotkań były wykłady z debatowania. Celem projektu jest przekazanie osobom uczestniczącym konkretnych metod ułatwiających tworzenie przekonującej argumentacji oraz ćwiczenie zdobytej wiedzy w oparciu o tematy historyczne lub związane z kontekstem współczesnych źródeł informacji i społeczeństwa obywatelskiego. Zachęcamy uczestników do eksplorowania innych punktów widzenia i rozumienia argumentacji strony przeciwnej oraz eksplorowania własnej intuicji dotyczącej tego, co wpływa na perswazyjność argumentacji. Wykłady dla młodzieży prowadzili eksperci i sędziowie debatanccy, Paweł Miłkowski oraz Mateusz Walczuk.

Dwudniowa formuła spotkań pozwoliła na pogłębioną pracę warsztatową oraz aktywne zaangażowanie młodzieży. Uczestnicy rozwijali kompetencje komunikacyjne i społeczne, niezbędne w edukacji, życiu publicznym i przyszłej aktywności obywatelskiej.

„NA OSI CZASU. JAK PRZESZŁOŚĆ KOMENTUJE TERAŻNIEJSZOŚĆ”

W ramach Centrum Debat i Krytycznego Myślenia w grudniu odbyło się także trzecie z cyklu spotkanie on-line z uczniami szkół ponadpodstawowych. Po wcześniejszym omówieniu tematów dotyczących wzrostu zainteresowania skrajną prawicą w Europie oraz propagandy i mowy nienawiści, tematem ostatniego spotkania było omówienie zjawiska załamania globalizacji. Uczestnicy i uczestniczki mogli wspólnie poszukiwać analogii i badać, jak sieć powiązań handlowych staje się narzędziem presji

politycznej mocarstwa. W bardzo interesującej i wieloaspektowej dyskusji zestawili wydarzenie z międzywojnia, czyli protekcjonizm po krachu 1929 roku z wydarzeniami współczesnymi - wojną celną pomiędzy Stanami Zjednoczonymi i Chinami oraz sankcjami nakładanymi na Rosję. Cykl tych wyjątkowo ciekawych i odkrywczych spotkań będzie kontynuowany także w 2026 roku.

Grudzień 2025

„O DOMU, KTÓRY ZBUDOWALIŚMY RAZEM” WARSZTATY TEATRALNE DLA NAJMŁODSZYCH

14 grudnia przygotowaliśmy gwiazdkowy prezent dla najmłodszych gości, których wraz z rodzicami zaprosiliśmy do poznania naszej najnowszej propozycji – warsztatów z elementami spektaklu lalkowego – „O domu, który zbudowaliśmy razem”. Była to wyjątkowa okazja, by uczestniczyć w premierze zajęć, które właśnie pojawiły się w ofercie dla grup zorganizowanych, ale

przede wszystkim, by poznać trójkę uroczych bohaterów: Elżę, Tadzika i Aniceta. Razem z nimi sprawdziliśmy, jak ważna jest współpraca, solidarność i szacunek dla różnic między nami oraz przekonaliśmy się, że działając wspólnie, naprawdę można przenosić góry.

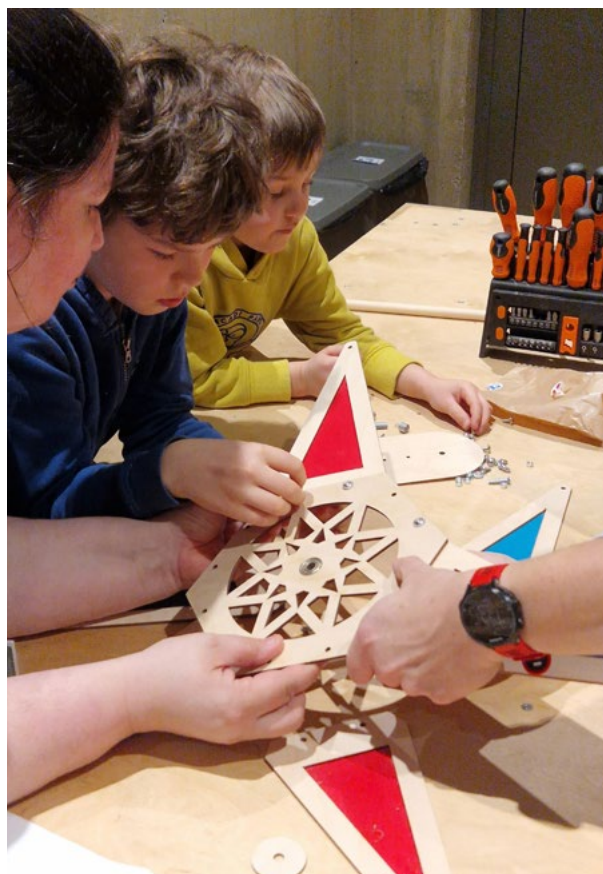
14 grudnia 2025

MUZEALNE KOŁĘDOWANIE, CZYLI MUZYCZNE WARSZTATY RODZINNE

21 grudnia w ramach warsztatów rodzinnych po raz kolejny zaproponowaliśmy naszym odwiedzającym wspólne muzykowanie. Razem z multiinstrumentalistką Anną Bojas przypominaliśmy sobie najpiękniejsze polskie kolędy oraz pastorałki. Mamy nadzieję, że niektóre z nich wpadły gościom w ucho i zabrzmiały potem także przy ich wigilijnych stołach. Nie zabrakło również wizyty na wystawie stałej, na której szukaliśmy muzycznych akcentów i rozwiązywaliśmy tematyczne zagadki. Natomiast w sali warsztatowej sprawdziliśmy, czy instrumenty można zrobić z tego, co akurat znajdziemy w szafkach kuchennych. Na koniec zajęć razem zrobiliśmy kolorową kolędniczą gwiazdę betlejemską i – jak w ubiegłym roku – w kolorowym orszaku podzieliliśmy się świąteczną nowiną ze wszystkimi pracownikami i odwiedzającymi nasze muzeum, zapraszając ich do radosnego kolędowania.

21 grudnia 2025

KARNAWAŁOWY ŚWIAT NA OPAK, CZYLI BALE, MASKI I PRZEBRANIA!

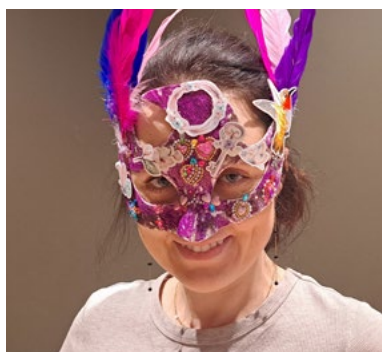
WARSZTATY RODZINNE Z CYKLU „MUZEALNE PRZYGODY Z HELĄ”

18 stycznia odbyły się pierwsze w tym roku warsztaty rodzinne z cyklu „Muzealne Przygody z Helą” pt. „Karnawałowy świat na opak, czyli bale, maski i przebrania!”.

Zainspirowani słynnymi balami z okresu międzywojennego, dzieci i dorośli wspólnie zanurzyli się w świat brokatu, kolorowych piór, barwnych wstążek, nożyczek, kleju na gorąco i – co najważniejsze – własnej wyobraźni, by stworzyć zachwycające maski karnawałowe, mieniające się niezliczoną ilością barw. Uczestnicy zatańczyli także wspólnie poloneza otwierającego

bale, dynamicznego mazura i romantycznego kujawiaka. Rozmawialiśmy także o typowych i tych bardziej zaskakujących karnawałowych zwyczajach panujących w Polsce i za granicą. Podczas wizyty na wystawie stałej wszystkich urzekła opowieść o statku MS „Piłsudski”. Ach, jakie tam musiały być bale... Wiemy też, że niektóre maski, które powstały na warsztatach, doczekają się swojej premiery na tegorocznych balach przebierańców! To był wspaniały, twórczy czas. Dziękujemy i mamy nadzieję do zobaczenia w lutym!

18 stycznia 2026

„HISTORIA, KTÓRA WZMACNIA” ZAPOWIEDŹ TEGOROCZNEJ ODSŁONY PROGRAMU DLA OSÓB DOROSŁYCH

Już za kilka dni, **w sobotę 31 stycznia o godz. 13**, startujemy z kolejną edycją cyklu warsztatów dla dorosłych pt. „**Historia, która wzmacnia – warsztaty twórczego dobrostanu**”. Zachowując dotychczasową formułę budowania naszej oferty w oparciu o metodę interpretacji dziedzictwa, dodajemy do niej w tym roku działania w nurcie szeroko pojętej muzeoterapii. Kreowanie pozytywnej energii, rozbudzanie zainteresowania sztuką i historią społeczną oraz wspieranie kompetencji i talentów manualnych są naszymi celami na 2026 rok.

Od czego zaczniemy? Na pierwszym warsztacie przypomnimy dawne słowiańskie tradycje pochodzące z terenów dzisiejszej Ukrainy, a żywe i rozpowszechnione także na terenach przedwojennych Kresów II RP. Motanki, czyli lalki intencyjne, to nadal kultywowana tradycja. Powstają z gałganków, tkanin, sznurków i wstążek, bez użycia ostrych narzędzi. Mają różne nazwy w zależności od roli jaką pełniły, ale wszystkie łączy ich wspierająca moc. Służyły kobietom jako amulety ochronne i talizmany przyciągające pomyślność. Współcześnie motanki wciąż mieszkają w zakątkach domów lub są noszone w damskich torebkach, a do ich przygotowania nie są potrzebne żadne specjalne umiejętności. O ich roli w dawnej i współczesnej kulturze opowie, a także wesprze w warsztacie

Ulubiony warsztat dorosłych – Herbatka w Tokio – pojawi się także w tym roku, ale w nowej odsłonie

Aneta Sural i jej motanki

artystycznym, Aneta Sural, która od lat dzieli się z innymi pięknem tej tradycji. Niech Twoja noworoczna intencja zamieszka w motance, która z czasem pomoże Ci osiągnąć wyznaczony cel! Niech moc będzie z Wami!

A już w lutym rozpoczniemy stały i regularny cykl warsztatów dedykowany seniorom pt. **Aktywni kreatywni**. Muzeum stanie się miejscem z ciekawymi propozycjami na artystyczne i kreatywne działania „starszych dorosłych”. Na wszystkich warsztatach zapewnimy odpowiednie narzędzia i materiały wysokiej jakości ułatwiające pracę osobom starszym. Idąc z duchem czasu, chcemy również działać w stylu eko i up-cyklingu, czyli poprawiania, naprawiania, zmieniania przeznaczenia przedmiotów i dodawania im nowej jakości oraz artystycznego szlif.

25 lutego, w środę, o godz. 11 zapraszamy seniorów na pierwszy kreatywny warsztat.

Tym razem będziemy inspirować się sztuką lat 20. i 30. – stylem art deco, projektować wzory, malować i zdobić porcelanę vintage, przywracając jej nie tylko dawny blask, ale nadając również nowe znaczenie i przeznaczenie.

Luty 2026

LUTOWE ATRAKCJE DLA RODZIN – ZAPOWIEDZI

W lutym po krótkiej świąteczno-noworocznej przerwie już w pełnym wymiarze ruszają oba cykle naszych warsztatów rodzinnych. Tradycyjnie więc w pierwszą i третią niedzielę miesiąca zapraszamy do wspólnych aktywności. Tym razem będziemy odkrywać świat dźwięku i obrazu.

Już **1 lutego**, w ramach cyklu „Wytwórnia zabawy – o historii inaczej”, zapraszamy do muzealnej warsztatowni na przygodę z majsterkowaniem. Podczas spotkania **„Eko-dźwięki ze sklejk, czyli tworzymy głośniki pasywne”** zastanowimy się, jak to możliwe, że dźwięk może przetrwać dziesiątki lat i dlaczego nasz głos, gdy słyszymy go z nagrania, wydaje się dziwny i obcy. Zainspirowani przeszłością, którą poznamy na wystawie stałej, w drugiej części warsztatów zbudujemy własne głośniki pasywne, które nie wymagają prądu ani elektroniki, a mimo to potrafią solidnie wzmocnić dźwięk. To co, słyszymy się na warsztatach?

15 lutego zapraszamy na kolejną odsłonę cyklu „Muzealne przygody z Helą”. Tym razem podczas **warsztatów „W malutkim kinie, czyli o słynnej kreskówkowej myszce i innych bohaterach”** wspólnie odkrywać będziemy magię wielkiego ekranu od kulis. Poznamy dawną technikę filmową, obejrzymy stare projektory i prawdziwe taśmy filmowe oraz dowiemy się, jak powstawały pierwsze animacje, zanim pojawiły się komputery. Po solidnej dawce inspiracji, uczestnicy wcielą się w rysowników, reżyserów i scenarzystów, by stworzyć swoje własne mini-animacje.

Zapraszamy do zapisów i zakupu biletów przez naszą stronę internetową!

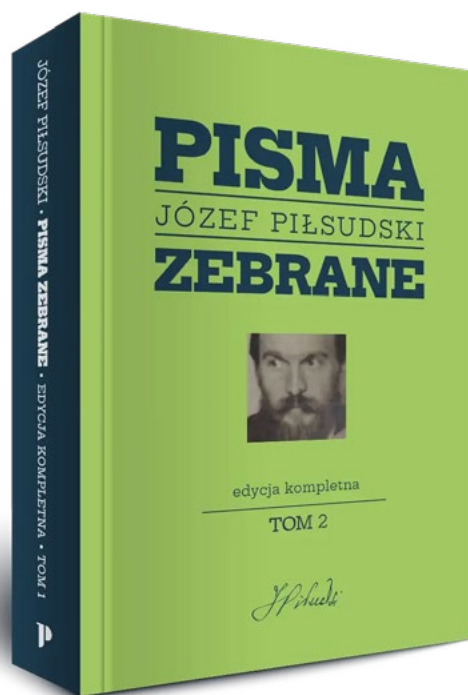
Luty 2026

JÓZEF PIŁSUDSKI. PISMA ZEBRANE. EDYCJA KOMPLETNA. TOM 2

Redakcja naukowa:
prof. dr hab. Włodzimierz Suleja

Na przełomie grudnia 2025 i stycznia 2026 roku zakończył się druk 2 tomu serii wydawniczej *Józef Piłsudski. Pisma zebrane. Edycja kompletna* pod redakcją naukową prof. dr hab. Włodzimierza Sulei. To złożone przedsięwzięcie edytorskie realizowane jest od 2024 roku, w którym ukazał się tom 1 serii, wydany przez Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku. Tom 2 zawiera 112 dokumentów obejmujących okres od maja 1896 r. do czerwca roku 1898, z których 23 to nowe materiały, nigdzie dotąd niepublikowane. Składa się na nie głównie korespondencja towarzysza Wiktora z Centralizacją Związku Zagranicznego Socjalistów Polskich w Londynie, listy do towarzyszy PPS w kraju oraz artykuły pisane przez Piłsudskiego w tym okresie do „Robotnika” i „Przedświtu”. Redaktor opracowania naukowego uzupełnił przedwojenne wydanie nie tylko nowymi dokumentami, ale również przypisami przedstawiającymi aktualny stan badań historycznych nad postacią Marszałka oraz epoką, w której żył i działał. 2 tom zawiera także trzy wstępy: historyczny i edytorski, autorstwa prof. Sulei, oraz językowy, opracowany przez prof. Małgorzatę Misiak, odnoszący się do stylu pisarskiego autora dokumentów i zasad językowych obowiązujących na przełomie XIX i XX wieku. Do publikacji dołączono również wkładkę zawierającą 64 ilustracje związane tematycznie z treścią dokumentów (archiwalne zdjęcia miejsc, ludzi, tytułów prasowych, listów, dokumentów i artykułów) oraz dwa indeksy – osób i geograficzny. We wstępie do 2 tomu prof. Włodzimierz Suleja napisał m.in.:

Dokumenty, podobnie jak miało to miejsce we wcześniejszych wydaniach, są publikowane w całości, chronologicznie, bez wprowadzania w nich poprawek czy jakichkolwiek skrótów. Zastosowano numerację ciągłą, każdy z nich poprzedzono tytułem wraz z datacją (zachowano tytuły z poprzednich wydań), a zakończono metryczką z podaniem adresu bibliograficznego bądź miejsca przechowywania. Pisownia oraz interpunkcja zostały uwspółcześnione, aczkolwiek dla oddania klimatu epoki zachowano niektóre formy, jak „strejk” czy „przyszłą”. W razie konieczności rozwinięto skróty (w nawiasie kwadratowym). Znacznie bardziej skomplikowana okazuje się natomiast kwestia przypisów. Zachowano – oznaczone literami – przypisy tekstowe. Podobnie jak w pierwszym tomie,

pozostawiono również przypisy z poprzednich edycji – zarówno z powodu szacunku dla wysiłku ówczesnych wydawców, jak i ze względu na potraktowanie tamtych wydań jako swoistego dokumentu epoki. Te przypisy oznaczono cyframi rzymskimi, a wszelkie ingerencje (sprostowania pomyłek, uzupełnienia i dopowiedzenia) zamieszczono w nawiasach kwadratowych. Błędy w przypisach oryginalnych wskazuje wykrzyknik umieszczony w nawiasie kwadratowym. Nowe przypisy oznaczono cyframi arabskimi. Odnoszą się one do wszystkich osób wymienionych w dokumentach, a także do miejscowości, zwłaszcza niewielkich i znajdujących się w obrębie ówczesnego imperium rosyjskiego, oraz do tytułów prasowych. Wyjaśniono ponadto terminy, które mogą być niezrozumiałe dla współczesnego czytelnika (choćaby „czapka frygijska”), jak również słowa bądź zwroty obcojęzyczne, a także wskazano pochodzenie cytatów literackich. Dłuższych cytatów obcojęzycznych nie powtarzano w przypisach, a jedynie zamieszczono tłumaczenie tych tekstów na język polski. W stosunkowo nielicznych wypadkach przybliżono wydarzenia, o których Piłsudski pisał, takie jak wydanie przez Ligę Narodową proklamacji z okazji koronacji Mikołaja II, bądź nieistniejące obecnie instytucje czy zakłady przemysłowe. Tom drugi wyposażono również w dwa indeksy (osobowy i nazw geograficznych) oraz w materiał ikonograficzny.

Sfinalizowanie pełnej edycji pism Józefa Piłsudskiego nastąpi nie wcześniej niż za co najmniej kilkanaście lat. Ta inicjatywa jest realizowana w ramach prac wykonywanych przez Dział Naukowy Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, kierowany przez Profesora Grzegorza Nowika – który podjął się również recenzenckiego trudu, za co jestem Mu przeogromnie wdzięczny. Wyrazy wdzięczności składam również drugiemu recenzentowi – prof.

Henrykowi Głębockiemu: podobnie jak przy oglądzie pierwszego tomu pism, jego uwagi, zarówno natury ogólnej, jak i szczegółowej, pozwoliły na wyeliminowanie pomyłek i na doprecyzowanie wielu przypisów. Oddzielne podziękowania składam wreszcie Panu Zbigniewowi Dziedzicowi, czuwającemu nad przebiegiem procesu wydawniczego.

Grudzień 2025

SŁOWNIK LEGIONISTÓW POLSKICH 1914-1918 TOM 4 (KO-LG)

Janusz Cisek, Ewa Kozłowska, Łukasz Wieczorek

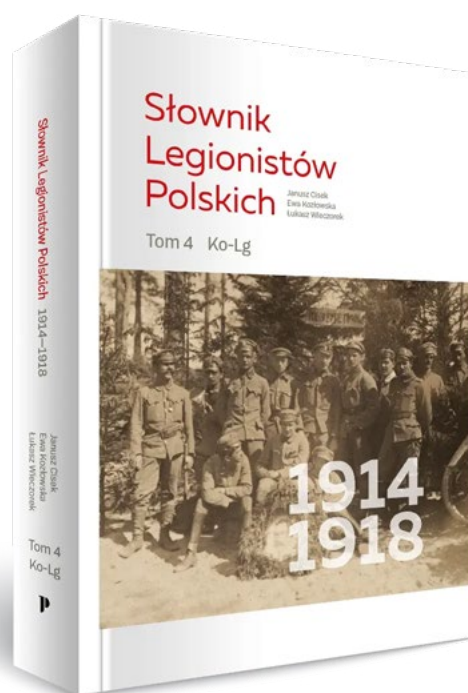
W styczniu 2026 roku zakończył się druk 4 tomu *Słownika Legionistów Polskich 1914-1918*. Konsultant naukowy tej publikacji, prof. dr hab. Grzegorz Nowik, napisał we stępie do 4 tomu m.in.:

Dziesiątki i setki tysięcy osób odwiedzających portal, poszukujących swoich przodków, gdy ich odnajdywało, nie tylko nadsyłało do Muzeum dane o dziadach i pradiadach, lecz także przekazywało pamiątki: ordery i odznaczenia, fotografie i dokumenty, dzienniki i zapiski dotyczące ich walki, pracy i służby. Pracownicy działu spotykali się z nimi, dopisywali nieznane dalsze losy ich przodków.

Te spotkania (oraz okazane lub przekazane nam dokumenty i relacje) pozwoliły na dopełnienie biogramów, na przekształcenie skromnych not biograficznych – w miarę pełny zapis ich dokonań, przebiegu walki, pracy i służby.

Oprócz tego, pracownicy Działu „Żołnierze Niepodległości” prowadzili i nadal prowadzą systematyczne kwerendy bibliograficzne i archiwalne, m.in. w zbiorach pozyskiwanych przez Muzeum, w Centralnym Archiwum Wojskowym WBH, w Centralnej Bibliotece Wojskowej, w Archiwum Poczty Polskiej – prace, które umożliwiły znacząco dopełnić życiorysy legionistów, chociaż mamy świadomość, że w wielu wypadkach te noty biograficzne są jeszcze nader skromne.

To właśnie dzięki licznym informacjom od rodzin, a także dzięki kwerendom bibliograficznym

i archiwalnym, objętość słownika powiększyła się w dwójnasób. To zasługa zarówno współautorów „Słownika Legionistów Polskich 1914-1918” – Pani Ewy Kozłowskiej oraz Pana Łukasza Wieczorka, ale przede wszystkim benedyktyńskiej pracy pracowników Działu „Żołnierze Niepodległości”: Pani Katarzyny Grzyb, Doktora Grzegorza Kuby (kierownika działu) i Pana Pawła Staszczaka. Dlatego też ich nazwiska – jako redaktorów i współautorów tego projektu – zdecydowaliśmy się umieścić na stronie tytułowej. Rozpoczynali oni swą pracę przed laty, jako współpracownicy Profesora Janusza Ciska, a dziś są wiernymi i godnymi kontynuatorami jego dzieła. Ich praca zasługuje na najwyższe uznanie.

Styczeń 2026

Założyciele Muzeum

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

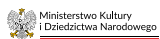
Fundacja Rodziny

JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

Wolontariuszy i pracowników Muzeum na swoich spektaklach goszczą

TEATR POLSKI
IM. ARNOLDA SZYFMANA
W WARSZAWIE

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

25^{lecie} Mazowsze

Teatr Polski im. Arnolda Szyfmana w Warszawie jest jednostką organizacyjną
Samorządu Województwa Mazowieckiego współprowadzoną przez Ministra
Kultury i Dziedzictwa Narodowego

STUDIO
teatrgaleria